

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 241. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm7095.pdf (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Den Volfiske Visdom kom daglig mere i Foragt; hertil kunde det være Grund nok, at da den imod sin Natur maatte læmpe sig efter sin Fiende, Kristendommen, blev den et blot Spilfægterie; men det Samme var jo Skolastiken fordum, og blandt de *Reformerte* blev Volf ved at herske det ganske Aarhundrede. Den Grundighed Pietismen havde avlet, og den daglig voxende Ulyst til dybere aandelig Grublen var det som i et underligt Forbund styrkede den hos Lutheranerne, og dens Fald blev mere et Varsel for Kristendommens Undergang end for dens Seier. Den Flid og grundige Behandling af de gamle Sprog og Skrifter, som udgik fra Halle, frembragte allerede der den lærde Siegmund Baumgarten, som med Skønsomhed benyttede den Volfiske Visdom, oplivede Krønikens Betragtning og var enstund som den lutherske Menigheds ypperste Præst. Høiskolen i Göttingen var i alle Maader den Halliskes Datter; ^{*}stiftet 1734. her læste Man under Gesners Anførsel, ligesom i Leipsig under Ernestis, de gamle Hedningers berømte Skrifter med Forstand, her fremstillede Mosheim Kristendommens Sædelære, uden al mathematisk Pynt, og her lod det som alt Dunkelt, alt Stødende i de hellige Bøger forsvandt under Jo242han David Michaelis's Haand. Efter det ny Sving den tyske Aand havde taget, saae Man tydelig, at den ei aabenbar vilde forkaste Kristendommen, men nedbryde den under Paaskud af at gøre den fornuftig. Michaelis og Baumgarten, Nøsselt, Jerusalem, Semler og med dem en utallig Skare, vilde, hver paa sin Maade, rime Kristendommen med Fornuften, uden dog at opgive Grundsætningen om Kristi Forsoning og Skriftens guddommelige Oprindelse; men klart var det, at naar selv Kristendommens ypperste Kæmper boledede med Afguden og opofrede til hans Behag paa mange Steder Skriftens rette Mening, vilde man selv ved at træde i deres Fodspor kuldkaste, hvad de endnu lode uanfægtet. De vare i Strid med sig selv, thi for ikke at være det, maa Man enten lade Skriften eller Fornuften raade uden Indskrænkning, og hvilket der næst efter saadanne Varsler vilde ske, var neppe engang tvivlsomt. Man gjorde Kristus til en Engel, ligesom Katholikerne fordum gjorde ham til Helgen, for trinvis at kunne fornede ham til et blot Menneske; Man ophøjede ham som Lærer, for, efter Luthers Ord, at blive fri for ham som Frelser; Man formindskede Arvesynden for ei at have Forsoning behov; Man ophøjede Menneskets egne Kræfter og nægtede Djævelens Fristelser, for at kunne undvære den Helligaands Bistand. Saaledes undergravet og udplyndret stod den fordum saa herlige Borg, hvori de mange Tusinde Gange Tusinder havde bygget som Gæster 243og Udlændinge; i hvis klare Speile de havde beskuet livlige Billeder af det Hus, som haver Grundvold, byggt uden Hænder af Gud, evigt i Himlene; i hvis Hvælvinger de hørte underlige Røster genlyde fra Fædrenelandet, og hvorfra de paa Troens og Haabets skinnende Vinger vare opfarne til de beredte, liflige Værelser i Faderens Hus. Denne Borg stod ravende med møre Støtter, ved det første Vindstød maatte den for menneskelige Øjne synes at falde og begrave, med alt Herligt, selv de Videnskaber, der i den vare opfostrede, men siden nedbrøde den med formastelige Hænder, uden at betænke, at agte de Vuggen for ringe til Bolig i Livet, da vorder den dem til Grav udi Døden.